

Bartın da Sel Suları Altında

Bilindiği gibi Balı Karadeniz Bölgesi'nde 21.5.1998 tarihinde yaşanan sel felaketi ilimizde de ekonomik, sosyal ve sağlık açısından derin yaralar açmıştır. Bu nedenle Bartın ilinin Bakanlar Kurulu Kararıyla "Afet Bölgesi" kapsamına alınacağı söylenmektedir. Sel felaketinin yaşandığı günden itibaren 4 gün boyunca ilimizdeki elektrik, su, telefon ve diğer hizmetlerde büyük aksaklıklar görülmüştür. Ancak, 24.5.1998 pazar gününden itibaren kentin bazı yerlerine bu hizmetler verilmeye başlanmıştır. Şehir suyunun içilemeyecek durumda olması nedeniyle vatandaşlar içecek su bulma konusunda sıkıntıya girmiştir. Şu ana kadar ilimizde toplam dört yurttaşımız hayatını kaybetmiştir. Üç yurttaşımızdan ise halen haber alınamamaktadır.

Bu felaket sonucunda yaklaşık 1200 ev ve işyeri ile yüzlerce araç sular altında kalarak kullanılamaz hale gelmiştir. Bartın sanayi sitesi ve nehir yatağında bulunan fabrikalar tamamen su ile kaplanmıştır. Bu işletmelerden bazılarının selin oluşturduğu zararlar yüzünden, faaliyetlerini geçici olarak durdurmaları nedeniyle» bu işyerlerinde çalışan yüzlerce insan şu anda işsiz duruma düşmüştür,

İlimizde yaşanan bu felaketten sonra bazı üst düzey yöneticilerin, hemen hemen her yıl meydana gelen taşkınları ve nedenlerini görmezlikten gelerek, uzun zamandır gelişen sel felaketinin nedenlerini, bilimsel esas ve gerçeklikten uzak bir biçimde değerlendirerek, olayın tansal nedenlerden kaynaklandığını belirten açıklamalar yapması, talihsiz birer beyan olarak belleklere kazınmıştır,

ilimizde yaşanan bu felaketin ortaya çıkardığı sonuçlar şunlardır;

1- Nehir suyu denik, seviyesinden 12.5 m. yüksekliğe çıkmış, bu durum yerleşim yerleri itibarıyla kentin % 80'inin sular altında kalmasına yol açmıştır.

2- Biriken çökel (mehle) miktarı artış göstermiş, nehrin tabanı çökelti ve sel suyu etkisiyle devrilen ağaçlarla dolmuştur. Sonuçta mevcut nehir yatağının su taşıma kapasitesi azalmıştır.

3- Şehrin içme suyuna kanalizasyon atıklarının karışması nedeniyle salgın hastalıkların (tifo, kolera vb) meydana gelme riski artmıştır.

4- Sel sularının şehrin bir çok yerine getirmiş olduğu çamur yığınlarının kuruması sonucunda rüzgarın da etkisiyle mikrop ve diğer zararlı maddeleri içeren toz bulutlarının oluştuğu görülmüştür. Bu durum salgın hastalıkların meydana gelmesinde diğer önemli bir neden olarak görülmektedir,

5- Benzin İstasyonları ve binaların altında bulunan kalorifer yakıt depolarından dışarı sızan fuel-oil, benzin ve mazot gibi petrol ürünleri nedeniyle doğal yaşam üzerinde kalıcı zararlar oluşmuştur.

6- İlimize bağlı bazı dağlık köylerde şiddetli yağışlar sonucunda heyelanlar oluşmuş, bunun sonucunda evler yıkılmış ve ölüme varan olaylar meydana gelmiştir. Yağışların bitmesine rağmen bazı köylerde heyelan tehlikesi hala sürmektedir,

7- Taşkın nedeniyle çok sayıda büyükbaş ve küçükbaş hayvan telef olurken, birçok tarım arazisi ve serada büyük çapta ekonomik zararlar meydana gelmiştir.

Bartın ilinde neredeyse her yıl meydana gelen küçük çaplı taşkınlar, yaşanan bu sel felaketinin bir habercisi olarak görülmeliydi. Çünkü, sel felaketinin ortaya çıkmasında etkin olan sanayi tesisleri ile, yörede son yıllarda yoğun olarak yaşanan ormansızlaştırma faaliyetleridir. Bu gerçeklerden hareketle, meydana gelen sel felaketlerinin asıl nedenleri şunlardır:

Sel Felâketinin Nedenleri

1- İlimizde son yıllarda plansız yapılaşma sonucunda artan bir hızla nehir yatağına konut ve sanayi tesisleri yapılmıştır. Bu durum nehrin doğal akış sistemini bozarak dere yatağı dışındaki ev ve işyerlerinin de sular altında kalmasına neden olmuştur,

2» Nehir yatağı üzerinde kurulan sanayi tesisleri ve konutların kanalizasyon sistemlerinden çıkan katı ve sıvı atıklar, zaten dolu olan nehir ya-

*Bartın'da Yaşanan
Sel Felaketi
ile ilgili Olarak
Demokratik Kitle Örgütleri
ve Meslek Odalarının
Hazırladığı
Teknik Rapor ve
Basın Bildirisi*

TEKNİK GÖZLEMLER

tağının daha da dolmasına neden olmuş, bu durum nehir suyunun denize boşalmasını geciktirdiği için taşkın miktarını artırmıştır.

3- Bartın İrınağı'nın Karadeniz'e döküldüğü yerde inşa edilen Bartın Umanı nehrin denize boşalmasını zorlaştırmış, nehir seviyesinin sel sırasında 2-3 metre yükselmesine yol açmıştır.

4- Bartın ilinin birçok köyünde özellikle açmalar sonucu oluşan orman tahribatı Bartın İrınağı'na su toplayan yağış havzalarında yoğunlaşmıştır. Sürekli bir heyelan ve erozyon oluşumuna neden olan bu durum, felaket sırasında yağış sulanı daha hızlı bir şekilde yüzeysel akışa geçirecek, mevcut nehir yatağının taşıma kapasitesini aşan miktarlara ulaşmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda sel ve taşkın olayları meydana gelmiştir. Ayrıca, Bartın ve Ulus Orman İşletmeleri'nin yaptıkları orman ürünleri üretimini, ekolojik dengeyi gözetmeden sadece ekonomik kaygılar taşıyan planlara dayandırmaları ve özellikle yüksek eğime sahip ormanlık alanlarda yapmış oldukları üretim çalışmalarını bu süreci hızlandırmıştır.

Sel felaketinin yarattığı ekonomik ve sosyal tahribatın giderilmesi, ayrıca sürekli yaşanan taşkın ve sel olaylarının bir daha yaşanmaması için kısa ve uzun vadede alınması gereken önlemler aşağıda belirtilmiştir.

Çözüm önerileri

1- Belediye imar planında yerleşim alt kotunun deniz seviyesinden 12.5 m. yüksekliğe çıkarılması, bu nedenle DSİ'nin hazırladığı "Taşkın Tehlike Sınırı" değerinin son veriler dikkate alınarak yeniden tespit edilmesi zorunlu olarak görülmektedir,

2- Nehir yatağında kurulan sanayi tesislerine ait katı atıkların nehire atılmasının önlenmesi ve bu tesislere kurulması gereken arıtma sistemlerinin bir an önce bitirilmesi gerekmektedir. Buralarda oluşan sıvı atıkların, ancak incelendikten sonra kontrollü olarak nehire bırakılmasına izin verilmelidir, Ayrıca sanayi tesislerinde

arıtma sonucu meydana gelen katı atıkların» belediyenin göstereceği uygun bir yerde, doğal dengesi bozmayacak şekilde depolanması sağlanmalıdır,

3- Bartın İrınağı'nın denize boşaldığı yerin genişletilerek temizlenmesi gerekmektedir, Ayrıca nehir suyunun denize kolayca ulaşmasını sağlamak amacıyla yeni bir tahliye kanalının açılması taşkınları büyük oranda önleyecektir,

4- Bartın ve Ulus Orman İşletmeleri'nin orman alanlarında etkin koruma önlemleri almasının yanısıra ekolojik dengeyi gözetilen üretim faaliyetlerine yönelmesi gerekmektedir. Ayrıca nehire su toplayan yağış havzaları içerisinde bulunan yüksek eğimli ormanlık alanlarda üretimin durdurulması gerekmektedir. Ağaçlandırma Başmühendisliği'nin de buralarda bulunan açıklıklarda ağaçlandırma yapması taşkınları büyük oranda önleyecektir.

5- Bartın nehir yatağının, yağış havzalarından erozyon ile gelen çökel (mehle) ile dolu olduğu tespit edilmiştir, Bu çökeltinin daha büyük felaketlere yol açmadan tarama gemileri yardımıyla bir an önce temizlenmesi gerekmektedir.

6- Bartın ili bir an önce "Afet Bölgesi" kapsamına alınarak, yaraların sarılmasına çalışmalıdır.

Teknik raporda belirtilen çözüm önerilerinin acilen hayata geçirilmesi için siyasal otoritenin hızla çalışmalara başlaması zorunlu görülmektedir. Bunun dışında yapılması düşünülen karayolu ve demiryolu güzergahları ile diğer devlet ve özel sektör yatırımlarının bilimsel verileri gözönüne alarak tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca sosyal ve ekonomik ihtiyaçların sağlıklı bir şekilde sağlanması amacıyla; ev, işyeri ve araçlarını kaybeden yurttaşlarla, işsiz kalan insanlarımızın işsizlik ve diğer sorunlarının acil olarak çözülmesi gerekmektedir. Uzun yıllardır işçi alınmayan Amasra Taşkömürü İşletmesi'ne yeni işçi alımına gidilmesi, bu sorunu önemli ölçüde çözümlenecektir.

Haberleşme ve ilk yardım konularında ne derece çaresiz kaldığımız yaşanan sel felaketinde açıkça ortaya çıkmıştır, Geçmişte meydana gelen olaylardan ders alarak bir kez daha böyle bir karmaşayı yaşamamak için hazırlıklı olmalıyız, Bu nedenle sivil savunma örgütü güçlendirilmeli ve halkın erken uyarılması için gereken teknik altyapı oluşturulmalıdır.

Hazırlanan bu Teknik Rapor kamuoyuna saygı ile duyurulur.
27.05.1998

Mehmet AH BAŞAHAN
TMMOB Orman Müh. Odası
Genel Merkez Y. Kurulu Üyesi

Selim KAHAKAŞ
TMMOB Mimarlar Odası
Bartın Temsilcisi

Bedrettin DEMİHEL
Eğitim-Sen Bartın Şube Sekreteri

Ş. Şevki BiWEAKTÀHOGLU
Jeoloji Yüksek Mühendisi

Rıza YALÇINKAYA
TMMOB Makine Müh. Odası
Bartın Temsilcisi

Ayşe Sevtap UZUN
TMMOB Ziraat Müh. Odası
Bartın Temsilcisi

Fatih KANBUR
TMMOB İnşaat Müh. Odası
Bartın Temsilcisi

Necmi PÜSKÜLCÜ
ADD Bartın Şube Başkanı

Dr. Hatice OCAKÇI"
ÇYDD Bartın Şube Başkanı

Dr Mehmet KORKUT
Bartın Tabip Odası Başkanı

Şeref YILDIZ
CHP 11 Başkanı

Doç.Dr Metin SARİAŞ
TEMA Bartın Temsilcisi

Salih İAYDEMİE
SES Bartın Temsilcisi

Tevabi! DÜZGÜN
G Mİ S Amasra Şube Başkanı

tihan ZORLU
Enerji Yapı Yol-Sen Y, Kurulu Üyesi

Ahmet GÜNEŞ
ÖDP Bartın İl Sekreteri